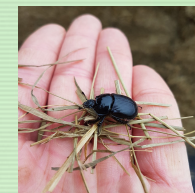

GeLaNa

Gemeenschap Landbouw Natuur

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

Provincie
Antwerpen

Partners

- Govaerts & Co
- Natuurpunt – Bezoekerscentrum De Liereman
- De Witte Liereman
- Lokale afzet
- Gebiedscoördinator provincie Antwerpen
- Steunpunt korte keten

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

Provincie
Antwerpen

- Pioniersrol
 - Verbinding gebied win-win
 - Lasten > Lusten → Lusten > Lasten
 - Natuur- en landbouwbeleving
 - Mobiele verwerking
- Communicatie
 - Landbouw → gemeenschap
 - Project → boeren uit het gebied
- Regionale voedselvoorziening: input & output
 - Prijsnemer → prijszetter
 - Lokaal, veilig, voedselzekerheid

GOVAERTS & CO

GeLaNa

Gemeenschap – Landbouw - Natuur

- Proefproject Govaerts & Co
 - Korte keten bij herkauwers
 - Verwerking melk en vlees
 - Samenwerking lokale handelaars
 - Samenwerking Natuur en Landbouw
 - Afvalstroom valoriseren: Bokashi proef
 - Begrazing
- Bioboerderij De Witte Liereman: dubbeldoel vee
- Natuurpunt: De Liereman natuurlandschap
- Lokale consumenten-gemeenschap: vlees en zuivel

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

Provincie
Antwerpen

Uitbouw samenwerking Natuurpunt

Voeder en voedsel uit natuurgebied

- Begrazing
 - Medebeheer natuurgebied
 - Voedingswaarde
- Bokashi 'goed gefermenteerd organisch materiaal'
 - Alternatief compost
 - Geen CO2 verlies
 - Lage temperatuur
 - Lage arbeidsintensiteit
 - Proef → grote schaal
- Verkoop producten Bezoekerscentrum

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

Provincie
Antwerpen

GOVAERTS & CO

Begrazing

- **Kalverliefde** door opfok mannelijke dieren op eigen bedrijf
- Grote Grazers voor **weidevogels**
- **Natuurvlees** voor lokale gemeenschap

Vlaanderen
verbeelding werkt

GOVAERTS & CO

Uitmijning

- Landbouwkundige waarde uit natuurgebied
- **SaNaProRund**
- Verarming op vlak van fosfor

Vlaanderen
verbeelding werkt

Vlaanderen
verbeelding werkt

Win Win Natuur en Landbouw SaNaProRund

Zaaimengsel: kruidenrijk *

Rode klaver	5
Witte klaver	3
Luzerne	5
Smalle weegbree	1
Wilde chicorei	2
Duizendblad	0,1
Rietzwenk	2,5
Veldbeemd	2,5
+ Haver als dekvrucht	50

GOVAERTS & CO

Vlaanderen
verbeelding werkt

Landbouwgebruik

- Maaien: Gefaseerd maaien (5-10%)
 - 2022: 4 snedes
 - 2023: 5 snedes
- Bemesting:
 - Geen dierlijke mest
 - Geen kunstmest (N, P)
 - Bij aanleg 2021: 2000 kg kalk
 - Elk jaar 200 kg kaïniet

GOVAERTS & CO

Vlaanderen
verbeelding werkt

Opbrengstcapaciteit (droog jaar 2022)

• 16/5/2022	3,85 ton ds/ha	852 VEM	18%RE	61 DVE 50 OEB
• 1/7/2022	3,51 ton ds/ha	737 VEM	15,8%RE	58 DVE 32 OEB
• 20/8/2022	2,26 ton ds/ha	773 VEM	17,5%RE	61 DVE 49 OEB
• 28/10/2022	1,64 ton ds/ha	869 VEM	21%	70 DVE 81 OEB
• Totaal	11,26 ton ds/ha per jaar			

GOVAERTS & CO

Vlaanderen
verbeelding werkt

Fosforvoorraad 2022

- 1835 kg P per hectare als voorraad
- Bij onttrekking van 42,54 kg P per ha per jaar
- En we willen de P voorraad terugbrengen tot ondergrens van 370 kg P
- Zouden we $(1835-370)/42,54 = 34,45$ jaar nodig hebben om dit realiseren*
- Lander is bijna 33 jaar
en kan zo met een beetje geluk strategisch uitmijnen tot zijn pensioen...

Bokashi Proef Gelana

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

Provincie
Antwerpen

Bokashi maken in 2024

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

Provincie
Antwerpen

Zonnebloemteelt 2024

- 90% zonnebloem
- 10% mais
- Late zaai na rogge owv te natte omstandigheden (25/7/2024)

Bokashi samenstelling

- 1 kuub is 225 kg ds
- Waarvan 11,80% RE
- Maakt 26,55 kg RE
- Is 4,25 kg N per kuub

Proefopzet

- Regime A **9,7 kuub** is dus 41,23 kg N uit bokashi per ha
- Regime B **geen** Bokashi
- Regime C **16 kuub** is dus 68,00 kg N uit bokashi per ha
- Perceel A 100 kg N uit drijfmest
 + 41,23 kg N uit Bokashi = 141,23 kg N
- Perceel B 100 kg N uit drijfmest
- Perceel C 100 kg N uit drijfmest

 + 68 kg N uit Bokashi = 168 kg N (170 kg N=Bio-norm)

Benutting

■ Zuiver uit bemesting:			N-gewas	Werkzame N	Benutting
■					
■ Perceel A	4777 kg DS * 9,8%	468,15 kg eiwit	74,90 kg N	72,37	103,50%
■ Perceel B	5333 kg DS * 9,8%	522,63 kg eiwit	83,62 kg N	60	139,37%
■ Perceel C	5804 kg DS * 9,8%	568,79 kg eiwit	91,01 kg N	80,40	113,20%
■					
■ Is er nog nalevering van stikstof door vroegere teelt (rogge) of is hogere benutting dan 100% is te verklaren door lokale depositie?					

Met N-depositie erbij?

- Aangevuld met 23,5 kg N als gemiddelde depositie in Retie (dichtbij Oud-Turnhout)
- Bron: VMM, 2022

			N-gewas	Werkzame N	Benutting	
■						
■	Perceel A	4777 kg DS* 9,8%	468,15 kg eiwit	74,90 kg N	95,87	78,13%
■	Perceel B	5333 kg DS* 9,8%	522,63 kg eiwit	83,62 kg N	83,50	100,14%
■	Perceel C	5804 kg DS* 9,8%	568,79 kg eiwit	91,01 kg N	103,9	87,59%

Conclusies?

- Wellicht is de Bokashi goed voor de bodemvruchtbaarheidsopbouw
- doordat er extra koolstof vanuit de aangevoerde organische stof in de bodem komt.
-
- Hiermee kan bodemleven gevoed worden, maar dit moet zich in de beginfase ook voeden o.a. met N als bouwsteen voor de eigen eiwitten.
-
- Maar owv het lage RE-gehaltes en de hiermee gepaard gaande lage N-inhoud van het gemaaid gras, daalt de benutting van de stikstof voor bovengrondse voederproductie tot soms zelfs zonder nul.

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

Provincie
Antwerpen

Conclusies?

- Wellicht om ondergronds bodemleven op te bouwen zoals aangehaald, wat mogelijk later het vasthouden en de benutting van de mineralen kan verbeteren.
-
- Bokashi uit beheersgras is veleer investeren in de **toekomst** dan op korte termijn een winstmotor voor de teelt.

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

Provincie
Antwerpen

Toekomstvoordeel

- Meer bodemleven
- Humusopbouw
- Mineralenbufferend vermogen
- Wateropenmend vermogen stijgt bij regen
- Sponswerking bij droogte

- Alles vraagt tijd.....en kost geld.....

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

Provincie
Antwerpen

Kostprijs vóór het uitrijden

Bedrijfseconomie Bokashi

Product op zwad gratis beschikbaar gesteld door Natuurpunt

Agriton producten – micro organismen	651,5
Kalk	224
Loonwerk	773,8
Plastiek	195
Eigen tijd (15,25 h*33 euro per uur)	503,25
Eigen machines	165
Totaal	2512,55 euro
Bij 125 kuub	20,10 euro per kuub

Losse compost vanaf 7 ton

Heb je veel compost nodig voor je tuin? Dan zijn de leveringen vanaf 7 ton aangewezen. Je kunt kiezen voor standaard hoeveelheden: 7 ton (halve vrachtwagen), 11 ton (volle vrachtwagen) en 22 ton (volle vrachtwagen + aanhangwagen). Uiteraard kunnen andere hoeveelheden ook. Houd er rekening mee dat de leveringsplaats goed toegankelijk moet zijn voor een vrachtwagen met aanhangwagen.

In alle prijzen is het transport inbegrepen. Je betaalt vooraf op het rekeningnummer BE35 0910 0413 3037 met vermelding grote hoeveelheid compost. Je hoeft niet thuis te zijn voor de levering. **Contacteer ons via 014 53 53 53 voor een bestelling.**

7 ton compost = halve vrachtwagen	170 euro*
11 ton compost = volle vrachtwagen	250 euro*
22 ton compost - volle vrachtwagen + aanhangwagen	404 euro

* van 8 tem 11 ton betaal je 20 euro per ton extra. Van 12 tem 22 ton, betaal je 14 euro per ton extra.

2.2 MAATREGEL 2: GEBRUIK VAN PRODUCTEN MET HOOG KOOLSTOF- GEHALTE

Het voorziene subsidiebedrag is afhankelijk van het soort product dat wordt toegediend op het perceel bouwland of blijvende teelt:

Gemiddelde hoeveelheid per hectare toegediende aanvoer producten met een hoge C-inhoud op het perceel	Voorziene subsidiebedrag per ha
Minstens 10 ton compost per ha	130 euro/ha
Minstens 10 ton stalmest of champost per ha	50 euro/ha
Minstens 10 ton houtsnippers afkomstig van eigen bedrijf per ha	602,50 euro/ha

- Veronderstel 5 jaar 20 kuub Bokashi per ha als opbouw
- Daarna 10 kuub Bokashi als onderhoud
- 5 euro uitrijkosten per kuub
- Maakt 2500 euro investering voor nog een periode van 25 jaar?
- Met jaarlijkse kost van 250 euro per ha
- Bij kostprijs bio ruwvoer van 0,2 euro of 0,3 euro per kg ds
- Hebben we nood aan 1750 kg of 1167 kg ds extra per ha

- Wie betaalt wat?
- Zou een natuurvereniging kunnen bijdragen in de extra kosten voor het maken van de Bokashi zodat het economisch interessanter wordt voor de landbouwer?

Dubbeldoelkoeien

Thuisverwerking en korte keten

- Lokaal
- Bio/natuurinclusief
- A2A2 - gezondheid

Kerkuil in uilenkast @ De Witte Liereman 10-4-2025

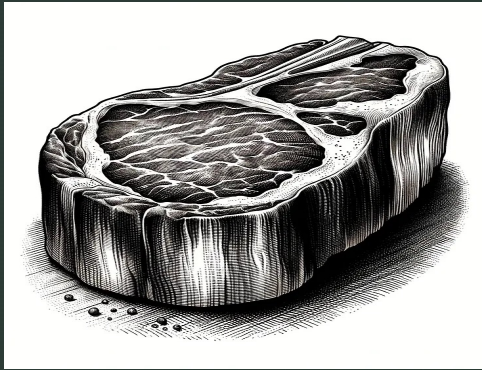

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

Provincie
Antwerpen

Vlees

- Pakettenverkoop
- Versneden op boerderij in mobiele eenheid

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

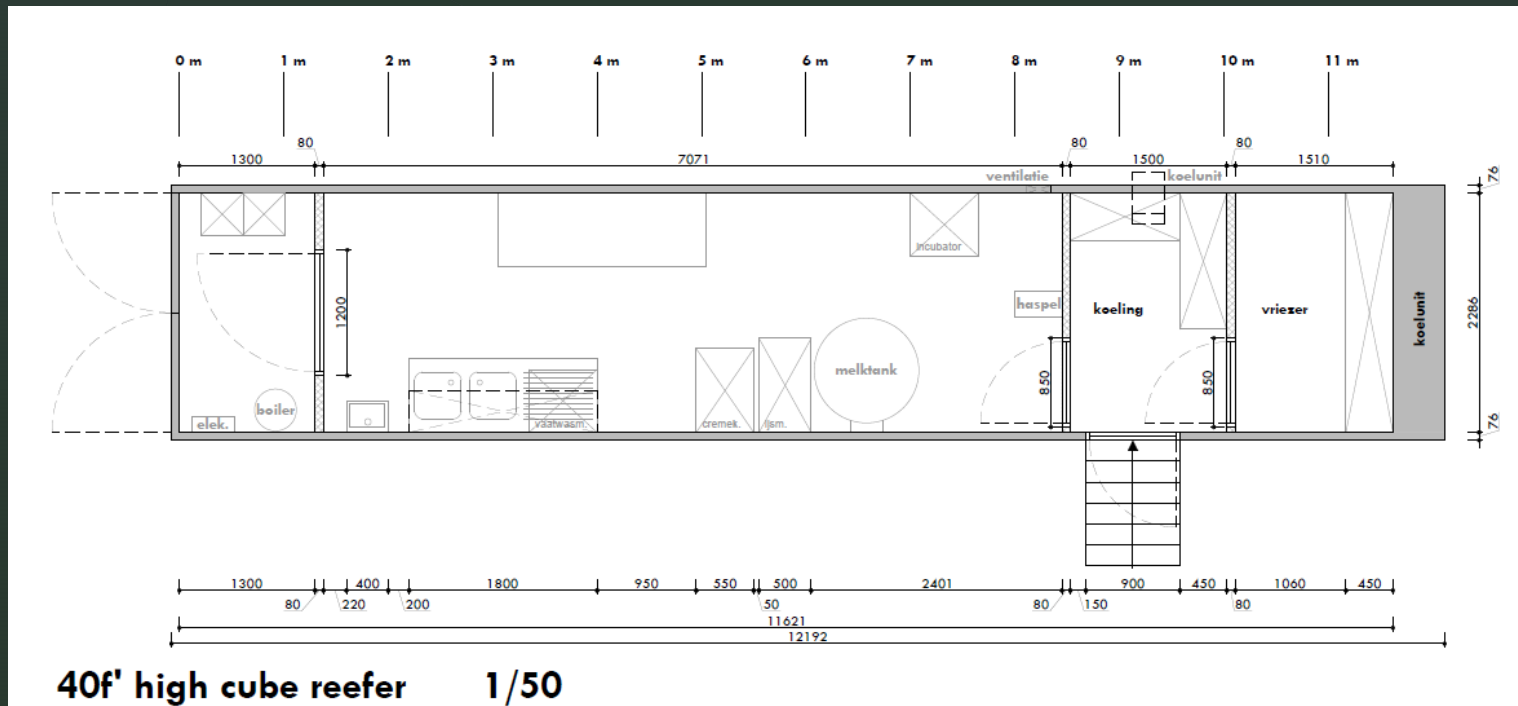

Provincie
Antwerpen

Zuivel

- Gemaakt op boerderij in mobiele unit...
- Extra arbeid nodig, extra toegevoegde waarde nodig...

Samenwerking Lokale Ondernemers

Flying butcher als versnijder

- Yoghurt - CSA's / Verpakkingsvrije winkel
- Ijs - CSA's / Verpakkingsvrije winkel / Bezoekerscentrum
- Verse melk - CSA's / Verpakkingsvrije winkel

In opstart –

Producten & arbeid nodig

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

Provincie
Antwerpen

Samen

Flying bu

- Yoghurt - CSA's / V
- Ijs - CSA's / V
- Verse melk - CSA's / V

Bezoeken

CSA's / V

In opstart –

Producten & arbeid nodig

1x - vitrine vriezer DE LIEREMAN- voor : 1580 X 505mm - zij : 1830 X 529mm

De Witte Liereman
NATUURBOERDERIJ

'Wist je dat' uw (h)eerlijke Ijsje vlakbij wordt bereid?

Dicht bij de groene route kan je de dieren heerlijk zien grazen in de wei.

'Van (h)eerlijk weidevlees tot artisanaal ijs' ontdek meer over je lokale natuurboerderij op dewitteliereman.be

www.dewitteliereman.be

Logo's: Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling, Provincie Antwerpen, Natuurpunt

zijkant

De Witte Liereman
NATUURBOERDERIJ

www.dewitteliereman.be

Logo's: Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling, Provincie Antwerpen, Natuurpunt

voorkant : glas!

De Witte Liereman
NATUURBOERDERIJ

'Wist je dat' uw (h)eerlijke Ijsje vlakbij wordt bereid?

Dicht bij de groene route kan je de dieren heerlijk zien grazen in de wei.

'Van (h)eerlijk weidevlees tot artisanaal ijs' ontdek meer over je lokale natuurboerderij op dewitteliereman.be

www.dewitteliereman.be

Logo's: Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling, Provincie Antwerpen, Natuurpunt

zijkant

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling
Europa investeert
in zijn platteland

GOVAERTS & CO

Vragen of opmerkingen ?

- Met dank aan:

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

Provincie
Antwerpen